

Beknopt verhaal wegens het verongelukken van verscheide schepen in het jaar 1777

bron

Beknopt verhaal wegens het verongelukken van verscheide schepen in het jaar 1777. Erfgen. de
Wed. C. Stichter, Amsterdam 1779

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_bek006bkn01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

Beknopt verhaal Wegens het verongelukken van verscheide Groenlandse schepen.

OM het Gemeen niet geheel onkundig te laten van het deerlyk vergaan van eenige Schepen in 't Jaar 1777. in Groenland ter Walvisvangst zynde, en het erbarmlyk Lot, derzelver Volk overgekomen; als mede om elk te doen beschouwen hoe nochthans de alvermogende hand van God den Mensch uit de allerzwaarste elenden en doodsgevaaren, zelfs boven hoop, te redden weet, gelyk aan deeze Scheepslieden gebleeken is, hebben wy goedgeacht een kort Verhaal deswege in deezen Almanach, die in handen van de meesten onzer Landgenooten komt, een plaatsje in te ruimen.

Marten Jansen, van Hamburg ter Walvisvangst uitgerust met het Schip *het witte Paard*, dat hem als Commandeur was aanbetrouwd, voerende 7 Sloepen en 46 Eeters, liep den 11 April 1777. van de Elve in Zee, en kwam den 28 Juny op 76 gr. Noorderbreedte aan een groot Veld, daar wel 60 Schepen lagen. Dat Veld sterk om de Zuid dryvende raakte 't Schip bezet, en was in 't midden van July reeds tot op 73 graden afgedreven, wanneer zy met Com-

mandeur *J. J. Groot*, die te *Zaandam* was uitgerust, een Vis vingen, hebbende toen anderhalve Vis, 50 Vaten Spek. Van het Veld afscheurende, bleven zy met 28 Schepen aan 't grootste stuk Ys bezet tot den 4 Aug. waarna zy met de Schepen van *J. J. Groot*, *Kl. Jansz. Kastrikum*, *Jac. Broertjes van Zaandam*, en *Volk. Jansz. van Amsterdam*, aan een flard Ys kwamen, ziende dagelyks *Gale Hamkes Land*; doch door de O.N.O. Winden bleef 't Ys gesloten en zy dreven hard om de Zuid, terwyl de overige 23 Schepen van deeze vyf afraakten. Den 16 zagen zy 4 Schepen, zynde die van *R. Meyer*, *J. Bremer*, *D. Broer*, van *Amsterdam*, en *R. Hendriksz. van Gothenburg*. Den 19 verloor met een zwaaren O.N.O. Wind *V. Jansz.* zyn Schip door de perssing van 't Ys, en wy, zegt *Commandeur M. Jansz.*, kruidden van het flard af en daarby langs tot den 20 's morgens, wanneer het een Orkaan woei, en 't Ys wel 24 voeten op elkander kruide. Toen verlooren wy ons Schip! De Viktaly, reeds op 't Dek gebragt, borgen wy op 't Ys. Door de natte Sneeuwjagt leeden wy veel ongemak. Het Volk werd op de 3 overige Schepen verdeeld. Ik geraakte by *Commandeur Kastrikum* aan boord. Zyn Schip was zeer lek en zat 7 voeten uit den Last op 't Ys. Wy waren op 68 gr. Noorderbreedte 12 à 14 myl van de Wal. Den 21 was 't mooi weêr, en wy borgen nog eenige Goederen uit het Wrak, doch vrooren vast. Wy zagen toen 2 Schepen van de gemelde 4. Den 25 gingen 12 Mannen daar heen, en bevonden het

die van *D. Broer* en *R. Hendriksz* te zyn, aan boord hebbende *R. Meyer* en *J. Bremer* met hun Volk, wier Schepen den 20 ook gebleven waren. Den 26 werkten die twee Schepen voort, doordien 'er, een stuk buiten ons, eenig vertier in 't Ys kwam. Den 27 zagen wy ze nog, en in 't O.Z.O. nog 7 andere Schepen. Wy waren toen tusschen Ysland en *Gale Hamkes* Land. Den 28 raakten die Schepen buiten ons gezigt. Den 30 was 'er zwaare dyning, en kwam *J. J. Groot* by ons, toen maakten wy onze 3 Schepen aan een Schots vast, dryvende zo Z.W. langs het land op, doch wegens de N.O., O.N.O. en Oostewinden kwam 'er geen verandering.

Den 7 Sept. woei het hard uit het O.N.O. met zwaare kruijing van 't Ys, waar door 't Schip van Commandeur *Kastrikum* een gat kreeg en zeer lek werd; men hield 5 Pompen aan den gang, en zette de Viktalie met 's Volks Goed op een Schots. 's Avonds verloor Commandeur *Groot* zyn Schip, bergende ter naauwernood de Viktalie. Den 8 stopten wy 't lek van ons Schip en kregen 't lens, houdende het met één Pomp gaande. De Viktalie weder ingenomen, en 't Volk op de 2 overige Schepen verdeeld zynde, kregen wy den 9 wat ruimte; doch raakten door de zwaare dyning en hooge Zee van elkander, en ons Schip werd zeer ontramponneerd. Het zag 'er voor ons beide Schepen, met het Volk van 5 Schepen en eenige Manschap van 't Schip van *Kl. Keuken*, dat al vroeg gebleven was, bemand, zeer droevig uit. 65 Grad. Noorderbreedte zynde, dreven we

nog sterk Westwaards op, alle dagen Land ziende. Maar tweemaal daags schaften wy een klein randsoen. Tusschen yslyk hooge Ysbergen dreven wy door; het kraakend Schip was by 't zinken af, en wy pompten onophoudelyk, beveelende ons aan Gode, terwyl wy Hem om redding baden. Den 30 verloor *Broertjes* ook zyn Schip. Hy kwam den 1 October met zyn Volk by ons, hebbende niets kunnen bergen. Nu was ons Schip 'er maar alleen. 's Namiddags kwam by ons ook nog aan boord *Hans Christiaans*, van *Hamburg*, met 50 Mannen; zyn Schip den 30 Sept. aan Zeekant verlooren hebbende. Een Harponier met 13 Man was by 't Wrak gebleven, en dachten Ysland op te zoeken. Op 64 graden zynde, dreven wy nog hard om de Z.W. by 't Land langs; aan boord hebbende 286 Zielen, hadden wy maar 10 lepels eeten daags; het Volk at het Vlees van tusschen de Walvisbaarden op en slagte de Scheeps Honden. Wy dreven 5 myl van Land in een Bogt. 12 Mannen enterden naar de Wal, doch konden 't Land niet krygen; zy kwamen op een Eiland daar zy zwarte Bessen vonden. Nu waren wy op 63 graden en dreven nog al sterk Zuidwaards met een gedurig kraakend Schip, door 't kruijen van het Ys.

De dag van den 11 October scheen ons lot geheel te zullen beslissen. Ons laatste Schip bleef! Volgens 't verhaal van *J.J. Groot*, werd het 's morgens ten 10 uren geheel verbryzeld, en maar twee Sloepen met 9 Vaten Brood, een weinig Viktalie, en eenige Zeilen, waar van zy twee Tenten maakten, werden

op een Schots geborgen. Kort na den middag was van 't gantsche Schip niets meer te zien. Den 12, zegt *Groot*, was het weêr bedaard, en zy kreegen voor een paar uren ruimte, zo dat zy, hadden ze een Schip gehad, in Zee zouden hebben kunnen komen. 's Namiddags verdeelde men het Brood, krygende ieder Man 13 Beschuiten, om daar mede een goed heenkomen te zoeken. 's Avonds maalde het Ys vreeslyk. Alle hoop van redding was wech, dryvende deeze Elendelingen tusschen Ysbergen door. Den 13 lag alles weder dicht, zo dat zy van de Sloepen geen gebruik konden maaken. Men zocht naar Land. De Commandeurs *M. Jansen*, *J. J. Groot*, *H. Christiaansz* en nog 40 Mannen kwamen op een Eiland, en overnachtten aldaar. Men vermoedt dat de andere Commandeurs met het Volk meer Zuidwaards Land zullen gekregen hebben. Eenige Manschap bleef op de Schots by de Sloepen; ook is 'er toen eenig Volk onder de Schotsen geraakt. Den 14, meenende over de Schotsen de vaste Wal te zullen bereiken, bevond men het gebroken Land te zyn; doch was verwonderd aldaar Volk te zien. Het waren 3 Groenlanders, die *M. Jansen*, als verstaande een weinig van hunne Taal, om bystand smeekte, en deeze hem met zyn byhebbend Volk ook met hunne Schuitjes aan Land haalden, hen in hunne Wooningen bragten, en gedroogde Spiering, Robbenvleesch en Salade te eeten gaven. De Groenlanders hadden 'er twee Tenten, waarin zy wel met 70 of 80 zo Kinderen als Ouderen byéén woonden. Com-

mandeur *Groot* meldt hier, dat van de 44 Man van zyn Volk niet dan hy, zyn Zoon, oud omtrent 9 jaar, zyn Kok, Koksmaat en Kajuitwachter overig waren. Deeze Groenlanders waren van een goede inborst. Den 19 gingen 18 Mannen een weg zoeken; doch vonden 'er geen. Den 21 kogten 13 Man een Vrouwenschuit (Koeneboet genaamd) voor eenige Plunje; zy was voorzien van 14 Roeibanken. Hier mede ging Commandeur *Groot* met zyn Zoon, en dus 15 Persoonen hun avontuur zoeken op den 22 October. Zy kwamen op een Schier-Eiland, meenende Commandeur *Kastrikum* daar te vinden, dewyl zy 't spoor van een Man en Hond ontdekte; doch in een groene Vallei gekomen, verdween het: zy vonden hier zoete zwarte Bessen, aten ze en warmden zig by het hout daar van, agter de Klippen een weinig uitrustende. Ondertusschen bleef Commandeur *M. Jansen* aan Land, tot den 25, wanneer nog 13 Man van hun Volk by hen kwamen, berichtende dat zy iets Noordelyker by veel Volk hadden geweest, dat, zo zy dachten, Landwaards gegaan was. Terwyl was *Groot* met zyn Volk den 23 door een Groenlander aan zyn Huis op *Staatenhoek* gebragt, daar behalven dat nog een Huis stond, door veel Menschen bewoond. Hier vonden zy reeds *M. Jansen* en *H. Christiaansz* (die Commandeur *Groot* *H. C. Jaspers* noemt) met nog 25 Man. Zy waren 'er daags te vooren door de Groenlanders met twee Vrouwenschuiten gebragt. De geheele Manschap bestond nu in 43 Koppen. Den 26 gingen de drie Commandeurs

op reis om het overige Volk op te spooren; doch te vergeefs. 's Avonds ruilde Commandeur *Jansen* nog een Schuit voor een Chitsen Deken van den Meester. Den 27 met goed weer gingen de Commandeurs *Jansen* en *Groot* met 28 Mannen in twee Schuiten, en lieten de overige 25 agter. 's Avonds kwamen zy aan een Huis, daar zy Spiering en Robbenvleesch kogten voor Knopen, Doeken, Wanten, enz. Deeze Wilden waren van een goed soort. Het Volk huurde van hen, voor een paar Koussen, een paar Wanten en een Halsdoek, twee Lootsen, die langs het Land heen voeren, slaapende alle nachten in een of andere Woning; vindende den 5 Nov. in een Huis 6 man van Commandeur *H. D. Kat*, die aan Kaap *Vaarwel* te Land gekomen waren, en zeiden dat hun Commandeur met Commandeur *Alb. Jansz.* in een Bogt lagen met nog 17 Mannen by hen. Den 6 was 't slegt weer en zy hadden niet te eeten. Den 7 weder voortreizende, tot den 10, kregen de Schuiten gaten en 't was zo koud, dat zy besloten aan Land te vernachten. Van de Robben, Vis en Vogels, die de Wilden toen veel vingen, kregen zy mede wat te eeten. 's Namiddags den 12 kwamen zy in een groote Bogt by de Deensche Colonie *Juliana's-Hoop*. De Koopman aldaar *Andries Oelsen*, ontving hen zeer wel, zy aten 'er Vaderlandsche Kost, en kregen ter verwarming wat Klederen. Den 13 en 14 de Schuiten wat gerepareerd zynde, gingen zy den 15 weder op reis. Commandeur *Jansen* met 13, en *Groot* met 15 Man in een Schuit; ver-

kiezende *H. Christaansz* met zyn Zoon te rug te blyven. De Koopman gaf hen twee Lootsen, zynde gedoopte Christenen, meê, hier en daar een Huis vindende ter vernachting. Den 18 's avonds konden zy geen Huis opsporen en bleven op een Eiland tot de Maan opkwam, wanneer zy weder voort voeren. De Schuiten raakten door 't Ys vol gaten. Zy repareerden ze zo goed zy konden, en kwamen den 19 by een Huis, daar zy voor eenig Goed Robben- en Hondenvleesch kogten. Hier digt by lag een hoek, dien zy niet te boven konden komen, en moesten tot viermaal terug. Zy aten niets dan zeker Gewas dat aan de Klippen groeide, en wat Mosselen. Den 2 December raakten zy van daar, doch door Storm belopen raakte de Schuit van Commandeur *Jansen* vol water; zy haalden haar op een Klip, bonden haar byéén en roeiden, schoon doornat zynde, 'er weder meê voort tot 's avonds ten 8 uren, wanneer zy de Schuit weder op een andere Klip haalden. 't Was toen zeer koud; elk liep heen en weer om wat warmte te behouden, en deed zyn Gebed; waarna zy met elkander een Psalm zongen. Doch onder 't zingen zag een van 't Volk licht. Terstond stopten zy 't gat, dat ze in de Schuit hadden, zo goed zy konden, en voeren al pompende op het licht af. Toen zy naby waren schreeuwden ze om hulp; en men schoot toe: het was *J. J. Groot* met zyn Volk, die daar den 5 's nachts geland waren, en van de anderen waren afgeraakt. Men sleepte de Schuit op 't Land; doch zy woei wech en ver-

bryzelde tegens de Steenen. Hier waren twee Woningen, maar vervuld met ongastvrye Wilden, die den Schipbreukelingen niet één van hunne Schuiten wilden afstaan. Den 6 drongen zy Commandeur *Groot* met zyn Volk te vertrekken, smeten zyn Goed ten huize uit en stieten hem buiten; dus moesten zy een ander verblyf zoeken. *Groot* bood *Jansen* aan hem in zyn Schuit te nemen, die nog goed was; maar *Jansens* Volk wilde hem niet laten gaan. Den 7 ging *Groot* dan weer op reis, sterk 15 man; doch zyn Schuit meer en meer lek rakende, waren zy dagelyks in doods gevaar, tot dat zy den 17 by een gedoopten Groenlander aanlandden, die een Catechiseerder of Onderwyzer was. Zy waren alles kwyt; maar werden hier Christelyk behandeld. *Joseph*, (zo heette hun Weldoener) had hen reeds met 7 Snaphaanschoten verwelkomt, en onthaalde hen nu op Endvogels, witte Erweten, Thee, Suiker, enz. Zy gaven hun gebreklyke Schuit aan deezen Man, waar voor hy hun twee Vrouweschuiten verhuurde, om hen naar de Colonie *Frederikshoop* te brengen, mits dat zy daar van den Koopman 10 ellen blaauw Karsay voor hem zouden koopen en hem toezenden, het welk zy aannamen en volbragten, toen zy den 19 aan *Frederikshoop* kwamen, zendende hem daarby nog wat Thee, Suiker en Tabak, dat zy van den Koopman *Karel Bruin* op krediet kogten, tot een present.

Groot met zyn Volk hier latende, zullen wy zien hoe 't intusschen met Commandeur *Jansen* en de zynen gesteld is. Deeze Liederen hadden tot den 8 toe

by de onvriendelyke Wilden moeten blyven, zonder van hen een Schuit te kunnen bekomen; dan op dien dag 's avonds boden twee Wilden zig aan, hen naar een ander Huis te brengen. Dit geschiedde daags daar aan; maar 't was 'er niet veel beter. Tot den 14 was 't slegt weer en harde Vorst en de wind Noorden; dus konden zy 'er niet van daan komen, en hadden niets te eeten. Onophoudelyk schreiden zy om hulp tot God. De felle honger deed hen alles binnen slaan, zelfs Kraaijen en Klipkroos. Somtyds gaven de Wilden hun eenige drooge Spiering, en dikwils niets, dewyl zy in geen vier dagen hadden konnen visschen, en zelven by gebrek de Vellen, waar mede hunne Hutten bedekt waren, en de Zoolen uit hunne Laerzen aten. Van den 15 tot den 18 kon het uitgeteerde Volk niet uit de Tent komen, wegens de zwaare koude. Van den 19 tot den 21 was 't mooi weêr, en de wind Oost. Toen vingen de Wilden Robben, en gaven hunne Gasten ook wat te eeten. Den 22 joegen de Wilden hen zo een schrik aan, dat zy dachten dat het hun lyf zou gelden; onder een wonderlyk misbaar, dat zy maakten, deeden ze al 't Licht uit, en één ging 'er de Tent al trommelende in 't rond; dan sprak de een, dan de ander: dit duurde byna 2 uren, waarna alles stil was. Commandeur *Jansen* heeft de reden hier van niet konnen begrypen. Van den 23 tot den 25 was 't goed weêr; maar 't Volk kon byna niet te eeten krygen. Van den 26 tot den 30, slegt weêr, en geen spys, dan Mosselen, Klipkroos, een Vos, Hond of Kraai, die men raauw moest eeten.

Van den 31 December tot den 10 January 1778. was 't mooi weêr, de Wind N. en N.O. met harde Vorst. Vervolgens tot den 23 met omlopende Winden, nu goed dan slegt weêr. De arme Schipbreukelingen konden 't nu byna niet meer uitharden door Honger en Koude. Zy hadden reeds alle hunne Kleederen moeten verkoopen, en zelfs geene Hembden meer aan 't lyf. Den 24 bewogen zy twee Wilden met een Brief naar *Frederikshoop* te vaaren; doch deeze kwamen den 31 zonder antwoord te rug, dewyl zy door 't Ys verhinderd waren; hebbende den Brief aan een gedoopten Groenlander gegeven, dien hem by gelegenheid bestellen zou. Den 1 February storf een Groenlander. De Wilden tierden en huilden, en bragten al hun Huisraad buiten de Deur. Zy wonden 't Lyk in een Robbevel, en leiden het terstond in 't Graf. Zy hebben altyd Graven gereed, die zy Zomers maken, om dat de grond 's Winters te hard is. Al wat de Overledene bezat werd met hem begraven, tot zyn Schuit en Schietgeweer toe. Hun Goed bragten zy daarna weder in Huis; een Maand lang beschreiden zy den dooden, 's morgens en 's avonds. In dit Huis waren 9 Familien, en zo zyn al de Huizen langs de Kust met bewoonders opgevuld van 8 tot 11 Huisgezinnen toe, die alle als Beesten by een liggen, sommigen met hun Bovenlyf naakt op hun Leger. De Huizen zyn zeer warm, vermits zy gedeeltelyk onder den grond zyn. In hunne samenwoning hoort men nooit van oneenigheden, en geen ongesteldheid gaat 'er onder hen om.

Als 'er een iets gevangen heeft, wordt het onder allen gedeeld. Men legt het in 't midden van 't Huis, en ieder haalt 'er een stuk van; doch de Mannen gaan voor de Vrouwen, en deeze weder voor de Kinderen. De Vreemdelingen kregen niets, dan in geval van overvloed, of zy moesten 'er iets voor geven.

Het weer was tot den 12 slegt en koud; het was al Mosselen en Kroos, waarmee de Elendigen zig behelpen moesten. *Booy Hendriksz.* van 't *Fohr*, een van *Jansens* Volk, overleed dien dag, genoegzaam door honger. Hy werd tusschen de Klippen begraven, en met Steenen bedekt. De Wilden, bang voor een Dooden zynde, durfden toen, zonder één van 't Volk by zig, niet buiten 's Huis komen. Uit vrees dat 'er meer mogten sterven, gaven zy den hongerigen van hun Robbenvleesch te eeten. Den 16 February begon 't sterk te dooijen; waarna 't mooi weer werd. Den 20 kreeg *Jansen* een Brief van den Koopman op *Frederikshoop*, en een van de Commandeurs *J. J. Groot* en *P. Andriesz.*, die aldaar met 36 Man waren aangekomen. Zy zonden hem twee Rollen Tabak, daar zyn Volk by de Wilden, die niets liever hebben, eeten voor krygen konden. Den 21 zond *Jansen* den Briefbrenger met een Brief te rug. Den 23 kreeg hy een Brief van de Commandeurs, en een van den Pastoor, met bericht dat 'er een Schuit met Viktalie op weg was, om hen af te haalen. Den 26 stierf weder één van 't Volk, *Harm. van Pennenberg* genaamd. Den 6 Maart kwam de Schuit hen af-

haalen. *Jansen* verdeelde de Spys, en daags daar aan vertrok hy met zyn Volk. 's Avonds den 8 kwamen zy by twee Huizen, vol Groenlanders, van welken zy overvloed van eeten en verwarming kregen. Den 9 en 10 Maart moesten zy 'er om 't slegte weêr vertoeven, en kogten voor Tabak eenige Honden, om de Viktalie te rekken. Den 11 en 12 wilde de reis nog niet slaagen; des zy weerom keerden. Den 13 droegen ze hun Schuit over de Klippen en voeren voort. 's Avonds ten 7 uren kwamen ze aan vier groote Huizen, en werden met vyf Snaphaanschoten ontvangen. De Bewoonders waren gedoopte Groenlanders, en hadden een Leermeester; dezelfde braave Man, die Commandeur *Groot* en zyn Volk zo wel behandeld had. Deeze nam *Jansen* met zyn twee Jongens in huis, schonk hen Thee, gaf hen Vis en Salade, en toen zy te rust gingen dekte hy hen met Vellen. Den 16 gingen zy 7 mylen ver, komende 's avonds ten 8 uren op *Frederikshoop*, daar zy door den Koopman en Pastoor vriendelyk ontvangen werden en by hen aten. 's Nagts sliep *Jansen* by *J. J. List* aan boord, moetende naar *Koppenhagen*. Den 19 overleed de Speksnydersmaat van *Jansen*, *Booy Roelofsz*, van 't *Fohr*, en werd op 't Kerkhof begraven. Den 30 kwam *Alb. Jansz.* met 6 Man by hen; krygende Schipper *List*, die reeds voor 9 weeken Viktalie had, nog voor 5 weeken meer.

Den 7 April vertrokken zy, zynde 53 Persoonen van de verongelukte Schepen aan boord. Den 16 Mei kwamen zy, na eenige sukkelingen, te *Bergen*

in Noorwegen aan. Hier lagen twee Schepen, naar *Holland* moerende; gaande *Jansen* aan boord van dat van Schipper *J. Haselop*, naar *Dordrecht* bestemd, en *Groot* aan boord van Schipper *H. Tornou*. Den 19 gingen beide Schepen onder Zeil; komende het eerste den 26 in *Goereê* binnen, van waar zig Commandeur *Jansen* over *Rotterdam* naar *Amsterdam* begaf, daar hy den 31 in Gods Huis ging, Hem lovende en dankende voor zyne zo behouden als wonderbaare t'huiskomst. Vervolgens heeft hy zig naar *Hamburg* begeven.

Commandeur *Groot* was met Schipper *Tornou* den 25 in 't *Vlie* binnen gekomen met zyn Zoon en den Timmerman van *Kl. J. Kastrikum*: Zy lieten zig met een Vaartuig naar *Harlingen* brengen, en voeren van daar met den Veerman op *Amsterdam*, alwaar zy den 26 aankwamen, en dien zelven avond nog te *Zaandam*, alwaar zy door een menigte Menschen bly verwelkomd wierden, hebbende, ondanks de onbeschryflykste gevaaren, deeze ongelukkige Reis in eene doorgaande redelyke gezondheid doorgebracht.

Wat nu het Volk van de overige verongelukte Schepen belangt; men heeft deswege vernomen, dat *H. D. Kat* en *H. Christiaansz.* met het hunne by de Wilden mede waren aangekomen; maar wat *Broertjes*, *Kastrikum* en *V. Jansz.*, met de geene die by hen waren, bejegend is, daarvan heeft men niets kunnen verneemen.

EINDE.